

Zaiga Pūce: Atvērtības debesis ir sasniedzamas

Publicēts: 29.11.2022.

[Jaunami](#)

[Atvērtība ir vērtība](#)

[Dažādības veicināšana](#)

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Zaiga Pūce, Sabiedrības integrācijas fonda (SIF) sekretariāta direktore

Debesis ir tik tālu, cik ikkatrs spējams pastiept rokas, domas, attieksmi to virzienā. Ticu, ka šī piecgade, kurā noritēja vērienīga un ilgstoša informatīvā kampaņa “Atvērtība ir vērtība” ir tikai sākums, stabili soļi pretim atvērtas, cieņpilnas un tolerantas sabiedrības virzienā.

Vai pieci gadi ir gana, lai Latvijā izskaustu diskrimināciju? Protams, nē! Iesāktais darbs ir tikai sēkla jeb labs ieraugs, lai sabiedrība izaugtu par tādu, kurā vārds “dažādība” ir nevis bieds, bet gan iespēja darbavietā, ģimenē un draugu pulkā atvērt sirdi un prātu līdzcilvēkiem no dažādām diskriminācijai pakļautajām grupām: bēgļiem un patvēruma meklētājiem, atšķirīga vecuma un etniskās izcelsmes ļaudīm vai cilvēkiem ar invaliditāti. Mēs ikviens esam sabiedrības daļa, un mūsu rokās ir to veidot labāku, iekļaujošāku un drošāku mums visiem.

[Plašs pasākumu kopums](#)

Kampaņa "Atvērtība ir vērtība" bijusi līdz šim ilgākā sabiedrības informēšanas kampaņa par saliedētības jautājumiem Latvijā, un tās laikā tika īstenoti 25 dažādi pasākumi diskriminācijai pakļauto grupu izglītošanai un motivēšanai. Vienlaikus sociālekonomiskā personu integrācija nav iespējama, ja diskriminācijai pakļautās mērķa grupas netiek nodarbinātas, tāpēc kampaņā īpaši tika uzrunāti arī darba devēji, kopumā īstenojot 24 pasākumus darba devējiem, tajā skaitā izglītojošus seminārus. Piecu gadu periodā dažādos pasākumos piedalījās vairāki tūkstoši darba devēju. Visvairāk apmeklētie semināri darba devējiem bija saistīti ar praktiskām tēmām, piemēram, darba vides pielāgošanu cilvēkiem ar invaliditāti vai par pieejamo valsts atbalstu, nodarbinot konkrētas sabiedrības grupas. Darba devēju interese un atsaucība liecina par to, ka iekļaušanas tēma ir ļoti aktuāla un būtiska, darba devēji labprāt izglītojas un cenšas rast aktuālu informāciju par iekļaujošas darba vides pilnveidošanas iespējām.

Esam uz pareizā ceļa, izpratne par dažādību pieaug

No vienas puses, sabiedriskā doma, attieksme vienam pret otru, diskriminācija ir kas netverams, drīzāk jūtams, bet, no otras puses, attieksmi var izmērīt, izmantojot aptauju. Lai apjaustu, kāda ir reālā situācija un kādus darba augļus nesusi šī pieeja, kad noritēja informatīvā kampaņa "Atvērtība ir vērtība" SIF uzdevumā pētījumu centrs SKDS rīkoja vērienīgu aptauju, un tās rezultāti ļauj secināt: Latvijas sabiedrība dodas pareizajā virzienā.

Lai gan teju 60% šogad aptaujāto uzskata, ka pašu iespējas ikdienā novērst atšķirīgu attieksmi ir niecīgas, sabiedrības izpratne par dažādību ir būtiski pieaugusi un sabiedrības sasniegtais priecē. SKDS aptaujas dati liecina: 2017. gadā tikai piektā daļa jeb 20% iedzīvotāju neiebilda pret tādām diskriminācijas riskam pakļautajām grupām kā romi, bēgļi, cilvēki ar garīgiem traucējumiem un citiem kā kaimiņiem, kolēģiem vai draugiem, bet šogad jau 40% norāda, ka nav tādu sabiedrības grupu, ko viņi nevēlētos redzēt dzīvojam kaimiņos.

Ļoti labi rādītāji ir arī par to, cik cilvēku būtu gatavi iesaistīties, ja redzētu atšķirīgu attieksmi. 86% pauda gatavību to darīt un diskrimināciju nepieļaut. Tāpat pieaug to skaits, kuri šo parādību saskata, un tā ir patiesi pozitīva zīme, jo liecina, ka cilvēki aizvien vairāk tādus gadījumus atpazīst. Saliekot to kopā ar gatavību iesaistīties un problēmu mazināt, novērojam pozitīvu tendenci. Pieaudzis arī to cilvēku skaits, kas uzskata, ka viņi personīgi var paveikt daudz vai drīzāk daudz, lai mazinātu ikdienas diskrimināciju, neiecietīgu attieksmi pret grupām, kas ar to saskaras. Ja 2017. gadā 12,4% aptaujāto pauda uzskatu, ka personīgi var paveikt daudz, tad 2022. gadā šādu gatavību pauda jau 20% iedzīvotāju, lai mazinātu ikdienas diskrimināciju, neiecietīgu attieksmi pret grupām, kas ar to saskaras.

Tāpat ir pieaugusi iedzīvotāju izpratne par diskriminācijas veidiem, ar kādiem saskaras diskriminācijas riskam pakļauto grupu pārstāvji. Ja 2017. gadā 22,5% aptaujāto pauda uzskatu, ka aptauja norādītās grupas nesaskaras ar diskrimināciju, tad šogad krietni kuplāks skaits aptaujāto cilvēku atzina, ka zina, ar kādiem neiecietīgas attieksmes, diskriminācijas gadījumiem ikdienā vai darbā saskaras romi (čigāni) (28%), cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem (27%), cilvēki ar funkcionāliem traucējumiem (26%) un cilvēki ar citu seksuālo orientāciju (24%).

Diemžēl gadu gaitā nav uzlabojušies rādītāji jautājumā par to, vai cilvēki zina, kur vērsties, ja paši saskartos vai pamanītu neiecietīgu, diskriminējošu attieksmi. Nedaudz virs 50% no aptaujātajiem atzinuši, ka nezinātu, kur meklēt palīdzību un atbalstu.

Pētījuma dati arī liecina, ka jaunieši ir atvērtāki un viņu viedoklis vēl veidojas, tāpēc viena no kampaņas "Atvērtība ir vērtība" prioritārajām mērķauditorijām bija jaunieši, kuru izglītošanai tika īstenoti vairāk nekā 25 pasākumi, tostarp klātienē debātes par dažādības tēmām visos Latvijas reģionos.

Ar skatu uz nākotni

Piecos gadus sabiedrība ir mainījies – tā kļūst aizvien vairāk nobriedusi, bet es esmu pārliecināta, ka sabiedrības viedokļa maiņā arī SIF informēšanas kampaņas ir devušas savu artavu. Protams, ikdienas realitāte un notikumi pasaulē attieksmi maina, jo mainās vajadzības. Piemēram, darbaspēka nepietiekamība un arī karš Ukrainā daudziem liec uz saviem aizspriedumiem, piemēram, par patvēruma meklētājiem un bēgļiem, par cilvēkiem ar dažādu invaliditāti, paskatīties no citas puses. Latvijā trūkst kvalificēta darbaspēka, un aizvien vairāk darba devēju kļūst atvērtāki un saskata dažādību kā priekšrocību, dodot iespēju darba kolektīvā iekļauties dažādiem cilvēkiem, kā arī apzināti procesu vadot. Aizspriedumi mazinās arī tajā brīdī, kad viņus iepazīstam, jo pazūd bailes. Saprotam, ka aizspriedumi nav bijuši pamatoti.

Latvijā šī ir pirmā tāda mēroga kampaņa par diskrimināciju, un tā iet roku rokā ar ilgtermiņa stratēģiju. Mēs redzam, ka dažādas sabiedrības grupas atrodas mijiedarbībā, tāpēc ir būtiski nepārtraukti runāt par to, kāpēc dažādība svarīga. Kampaņas simbols ir acs – tā ir kā skats uz nākotni, kas ļauj saskatīt gan labo, gan trūkumus. Mums ir, uz ko tiekties. Projekta laikā esam spēruši mazākus un lielākus soļus pretī tam, lai diskrimināciju sabiedrībā mazinātu un iedzīvinātu toleranci.

Tomēr darbs nebūt nav galā – mēs vēlamies iesāktu turpināt un, pateicoties šim projektam, turpināsim tādas iniciatīvas kā darba devēju kustību “Dažādībā – spēks” un izglītojošus pasākumus darba devējiem par dažādības vadību, ieviešot jau padziļinātas programmas. Tāpat ir svarīgi attieksmē pret dažādību veidot vienotu standartu. Arī turpmāk sadarbosimies ar nozares speciālistiem, lai dažādības vadības principi Latvijā kļūtu par ikdienu.

Informatīvā kampaņa “Atvērtība ir vērtība” tiek īstenota Sabiedrības integrācijas fonda projekta “Dažādības veicināšana” (Nr. 9.1.4.4./16/I/001) ietvaros. Finansējums 85% apmērā piešķirts no Eiropas Sociālā fonda, un 15% finansē Latvijas valsts.

<https://www.sif.gov.lv/lv/jaunums/zaiga-puce-atvertibas-debesis-ir-sasniedzamas>